

अपंग व्यक्ती, (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ नुसार सामान्य प्रशासन विभाग(उपाहारगृहे) मधील सरळसेवा हमाल/सफाईगार /बॉयवेटर व शिपाई पदावर शारीरीकदृष्ट्या अपंगांसाठी आरक्षण विहित करणे/सूट देणे.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग(उपाहारगृहे)

शासन निर्णय, क्रमांक:संकिर्ण-१००३/५२६/मंउका/२,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : ८ जुलै, २००८

- वाचा:- १) शासन निर्णय,सा.प्र.वि.क्र.:एसआरव्ही-१०७७/३५७६/१४३३/१६-अ,दिनांक २३.०५.१९७८
२) शासन निर्णय,सा.प्र.वि.क्र.:एसआरव्ही-१०८१/सीआर-१५/१६-अ, दिनांक ०७.०९.१९८२
३) अपंग व्यक्ती(समान संधी,संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण)अधि.१९९५ (क्र.१/१९९६)
४) शासन परिपत्रक,सा.प्र.वि.क्र.:एसआरव्ही-१०९७/प्र.क्र.१२/१६अ, दिनांक ०२.०५.१९९८
५) शासन परिपत्रक,सा.प्र.वि.क्र.:एसआरव्ही-१०९७/प्र.क्र.३१/९८/१६अ,दि. १६.०३.१९९९.

संदर्भ:- सामान्य प्रशासन विभाग(उपाहारगृहे),शासन निर्णय, क्रमांक:संकिर्ण-१००३/५२६/मंउका,
दिनांक : ०५ ऑक्टोबर, २००४

शासन निर्णय:-

अपंग व्यक्ती,(समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण)अधिनियम १९९५(१९९६ चा क्र.१) हा अधिनियम दिनांक ७.२.१९९६ पासून लागू झाला आहे. या अधिनियमास अनुसरून शासनाने सामान्य प्रशासन विभाग, शासन परिपत्रक दिनांक २ मे, १९९८ अन्वये शासन सेवेत अंध/अल्पदृष्टी, बहिरेपणा, अस्थिव्यंग किंवा मंदबुद्धी या प्रवर्गात समाविष्ट होणा-या अपंग व्यक्तींना सरळसेवा भरतीमध्ये आरक्षण ठेवण्याबाबतच्या सूचना सर्व प्रशासकीय विभागांना दिल्या आहेत. त्यानुसार अपंग व्यक्ती,(समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण)अधिनियम १९९५ मधील कलम ३२ व ३३ मधील तरतुदीअन्वये सामान्य प्रशासन विभाग(उपाहारगृहे) मधील सोबतच्या विवरणपत्रात नमूद केलेल्या पदांवर सरळसेवा भरती करताना कशाप्रकारे आरक्षण ठेवावे याबाबतचा प्रश्न विचाराधीन होता. याबाबत संदर्भाधिन शासन निर्णयाअन्वये आदेश निर्गमित करण्यात आले होते. सदर आदेश आता रद्द करून दिनांक २ मे,९८ च्या परिपत्रकात सूचित केलेल्या बाबी विचारात घेऊन, सरळसेवा गट-ड च्या सोबतच्या सुधारीत विवरणपत्रातील पदांवर शारीरीकदृष्ट्या अपंगांसाठी आरक्षण विहित करणे अथवा सूट देणे याबाबत पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आला आहे.

गट-ड (हमाल,सफाईगार,बॉयवेटर व शिपाई)

गट-ड मधील सरळसेवा भरतीने भरावयाच्या हमाल, सफाईगार, बॉयवेटर व शिपाई या पदांसाठी अपंग उमेदवारांकरीता अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ (१९९६ चा क्रमांक १) या अधिनियमातील कलम २ नुसार शारीरीक पात्रतेचे निकष खालीलप्रमाणे असावेत.

कलम २ (टी):- "persons with disability" means a person suffering from not less than forty percent of any disability as certified by a medical Authority.

(कृ.मा.प.)

२. अपंग व्यक्तीची सरळसेवा भरतीने नियुक्ती करताना वरील निकषाबरोबरच खालील निकषही विचारात घेण्यात येतील.

१. संबंधीत सेवाप्रवेश नियमांच्या तरतूदीनुसार अपंग उमेदवार अर्हताधारक असेल.
२. हमाल, सफाईगार, बॉयवेटर व शिपाई या संवर्गातील पदांची कर्तव्ये व जबाबदा-या लक्षात घेऊन त्याप्रमाणे वैद्यकीय मंडळाने सक्षम ठरविल्यास.
३. वर दर्शविल्याप्रमाणे प्रत्येकी एक टक्क्याप्रमाणे एकूण ३% पर्यंत सरळसेवा भरतीमध्ये आरक्षण ठेवून नियुक्ती करण्यात येईल.
४. अपंगत्वाचे प्रमाण किमान ४०% आवश्यक आहे.

३. वरील परिच्छेद १ व २ मधील निकषांनुसार गट-ड मधील हमाल, सफाईगार, बॉयवेटर व शिपाई या पदांवर अपंग व्यक्तींची सरळसेवा भरतीने नियुक्ती करण्यात येईल. सेवायोजन कार्यालयाकडून उमेदवारांची शिफारस प्राप्त झाल्यावर अशा अपंग उमेदवारांची शारीरिक पात्रता संबंधीत विषयाच्या तज्ञांचा समीक्षण असलेल्या वैद्यकीय मंडळाने प्रमाणित केल्यानंतरच गट-ड हमाल, सफाईगार, बॉयवेटर व शिपाई या पदांवर नियुक्ती करण्यात येईल. शासन परिपत्रक, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक: एसआरव्ही-१०९७/प्र.क्र.३१/९८/१६-अ, दिनांक १६ मार्च, १९९९ मध्ये स्पष्ट केल्यानुसार अपंगांसाठी आरक्षण हे समांतर आरक्षण असून ते आरक्षण सामाजिक आरक्षणांतर्गत राहिल.

४. सदर शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग/का-१६अ अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक: ३४३/१६-अ, दिनांक २१ सप्टेंबर, २००४ व सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रिडा व विशेष सहाय्य विभाग पत्र क्रमांक: अपंग-२००७/प्र.क्र.७४/सुधार-३, दि.१६ जून, २००८ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे. सदर आदेश हे सामान्य प्रशासन विभाग (उपाहारगृहे) मधील सरळसेवा गट-ड (हमाल, सफाईगार, बॉयवेटर) या पदांसाठी लागू आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

सोबत : विवरणपत्र
प्रति,

१. मा.राज्यपालाचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
३. मा.राज्यमंत्री (सामान्य प्रशासन) यांचे स्वीय सहाय्यक,
४. आयुक्त, अपंग कल्याण, ३, चर्च रोड, पुणे,
५. उप सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, का- १६अ, मंत्रालय, मुंबई
६. उप सचिव, सा.न्या., सां.का., क्रि. व वि.स.विभाग/सुधार-३, मंत्रालय, मुंबई
७. निवड नस्ती.

सरळसेवेने नियुक्त्या व अपंग व्यक्तीसाठी पदे शोधून काढून ३ % आरक्षणासाठी निश्चित करावयाची पदे
कार्यालय : सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय उपाहारगृहे.

अ.क्र.	संवागचे नाव	एकूण पदसंख्या	अपंग प्रवर्गा प्रमाणे पात्रता		अभिप्राय
			अंध/अल्पदृष्टी	कर्णबधीर	
1	2	3	4	5	6
	गट -ब (राजपत्रित)				7
१	महाव्यवस्थापक	१	पात्र B	पात्र PD	एकाकी पद असल्यामुळे आरक्षण नाही
	गट -ब (अराजपत्रित)				
२	मुख्य लिपिक	१	पात्र LV	पात्र PD	एकाकी पद असल्यामुळे आरक्षण नाही
३	सहाय्यक लेखा अधिकारी	२	पात्र LV	पात्र PD	मूळ विभागात आरक्षण ठेवले जात असल्याने पुन्हा आरक्षण नाही.
४	सहा. लेखा परिक्षा अधिकारी	१	पात्र LV	पात्र PD	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १%
५	व्यवस्थापक, मंत्रालय उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	प्रमाणे आरक्षण.
६	व्यवस्थापक, विधान भवन उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	
७	व्यवस्थापक, कोकण भवन उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	
	गट -क (अराजपत्रित)				
८	वरिष्ठ भांडारपाल	१	पात्र LV	पात्र PD	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १%
९	उप लेखापाल	१	पात्र LV	पात्र PD	प्रमाणे आरक्षण.
१०	वरिष्ठ लिपिक	१	पात्र LV	पात्र PD	
११	व्यवस्थापक, चौरस आहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १%
१२	उप व्यवस्थापक, मंत्रालय उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	प्रमाणे आरक्षण.
१३	उप व्यवस्थापक, कोकण भवन उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	
१४	सहा. व्यवस्थापक, मंत्रालय उपाहारगृह	२	पात्र LV	पात्र PD	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १%
१५	सहा. व्यवस्थापक, कोकण भवन उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	प्रमाणे आरक्षण.
१६	सहा. व्यवस्थापक, विधान भवन उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	
१७	रोखपाल, चौरस आहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १%
१८	रोखपाल, कोकण भवन आहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	प्रमाणे आरक्षण.
१९	देयक लेखापाल, मंत्रालय उपाहारगृह	२	पात्र LV	पात्र PD	
२०	देयक लेखापाल, चौरस आहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १%
२१	लेखा लिपिक, कोकण भवन उपाहारगृह	२	पात्र LV	पात्र PD	प्रमाणे आरक्षण.
२२	लेखा लिपिक, विधान भवन उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	
२३	भांडारपाल, मंत्रालय उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १%
२४	भांडारपाल, चौरस आहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	प्रमाणे आरक्षण.
२५	भांडारपाल, कोकण भवन उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	
२६	भांडारपाल, विधान भवन उपाहारगृह	१	पात्र LV	पात्र PD	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १%
२७	लिपिक टंकलेखक	३	पात्र LV	पात्र PD, D	
२८	लिपिक	१	पात्र LV	पात्र PD	
	एकूण बेरीज :-	३४			

अ.क्र.	संवर्गाचे, पदाचे नाव गट -ड (राजपत्रित)	एकूण पदसंख्या	अधिनियमानुसार पदे शोधून काढून ठेवण्यात आलेले आरक्षण व सूट			आरक्षण ठेवले असल्यास वा सूट दिली असल्यास आदेश क्रमांक व दिनांक
			अंध/अल्पदृष्टी	कर्णबधीर	आस्थिव्यंग	
1	2	3	4	5	6	7
१	मुख्य आचारी	१	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL,OA	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १% प्रमाणे आरक्षण.
२	आचारी	१	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १% प्रमाणे आरक्षण.
३	सहा.आचारी	१	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १% प्रमाणे आरक्षण.
४	वाढपी	१३	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL	
५	हमाल	१२	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL	
६	सफाईगार	१	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL,OA	
बेरीज:-		४५				

सरळसेवेने नियुक्त्या व अपंग व्यक्तिसाठी पदे शोधून काढून ३ % आरक्षणासाठी निश्चित करावयाची पदे
कार्यालय : सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय उपाहारगृहे कार्यालय (विधान भवन उपाहारगृह)

अ.क्र.	संवर्गाचे, पदाचे नाव गट -ड (राजपत्रित)	एकूण पदसंख्या	अधिनियमानुसार पदे शोधून काढून ठेवण्यात आलेले आरक्षण व सूट			आरक्षण ठेवले असल्यास वा सूट दिली असल्यास आदेश क्रमांक व दिनांक
			अंध/अल्पदृष्टी	कर्णबधीर	आस्थिव्यंग	
1	2	3	4	5	6	7
१	कुपन विक्रेता	१	पात्र PS, LV,B	पात्र PD	पात्र OL,OA, BL	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १% प्रमाणे आरक्षण.
२	आचारी	१	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL	अपंगाच्या तीनही प्रवर्गासाठी प्रत्येकी १% प्रमाणे आरक्षण.
३	चहा विशेषज्ञ	१	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL,OA	
४	सहा.आचारी	२	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL	
५	चहा बणवित्तार	१	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL	
६	पर्यवेक्षक	२	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL,OA	
७	सफाईगार	२	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL,OA	
८	वेटर	१९	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL	
९	बॉयवेटर	७	पात्र LV	पात्र PD	पात्र OL	
बेरीज:-		३६				